

Dr. sc. Stjepan Gluščić*

Dr. sc. Mirjana Kondor-Langer**

ISTRAŽIVANJE SOCIOEKONOMSKOG STATUSA OSUMNJIČENIKA I KONZUMACIJA PRAVA NA BRANITELJA KOD KAZNENOG DJELA TEŠKE KRAĐE***

Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju zahtijevao je usklađivanje njezina zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije. I danas Republika Hrvatska kontinuirano usvaja i mijenja svoje zakonodavstvo kako bi se postigla potpuna usklađenost. Posljednjom novelom Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 70/17) u hrvatsko je postupovno pravo transponirana Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.). Na Direktivu 2013/48/EU neposredno se naslanja i Direktiva (EU) 2016/1919 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pravnoj pomoći za osumnjičenike i okrivljenike u kaznenom postupku i za tražene osobe u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga (SL L 297, 4. 11. 2016.), čije su odredbe u postupku transponiranja u hrvatsko postupovno zakonodavstvo. Kako bi se prikazalo kako bi u praksi izgledala situacija u slučaju primjene odredbe Direktive (EU) 2016/1919 o pravu na pravnu pomoć financiranu od strane države na osumnjičenike kaznenih djela teške krađe, u ovom radu daje se prikaz pojedinih obilježja osoba osumnjičenih za kazneno djelo teške krađe (spol, dob, obrazovanje) te njihova konzumacija prava na branitelja (obvezna obrana, konzumiranje prava na branitelja te prisustvo branitelja tijekom ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a). Specifični je cilj istraživanja utvrđivanje postojanja razlika u navedenim

* Doc. dr. sc. Stjepan Gluščić, Visoka policijska škola u Zagrebu

** Dr. sc. Mirjana Kondor-Langer, Visoka policijska škola u Zagrebu

*** Rad je dio istraživanja Utjecaj izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku na otkrivanje, razrješavanje i dokazivanje kaznenih djela iz područja općeg kriminaliteta, koje provode dr. sc. Mirjana Kondor-Langer i doc. dr. sc. Stjepan Gluščić na Visokoj policijskoj školi u Zagrebu.

obilježjima s obzirom na njihov socioekonomski status (imovno stanje i zaposlenje). Za uzorak istraživanja korišteni su sekundarni izvori podataka, i to prikupljeni policijski spisi o kaznenim djelima teške krađe počinjenima na području Republike Hrvatske tijekom 2017., 2018. i 2019. godine u kojima se prema osumnjičenicima postupalo temeljem ZKP-a de lege lata, a tijekom istraživanja ukupno je analizirano 300 kaznenih djela teških krađa.

Ključne riječi: Direktiva (EU) 2016/1919, teška krađa, socioekonomski status, pravo na branitelja, osumnjičenici

1. UVOD

Republika Hrvatska kao članica Europske unije (u daljnjem tekstu: EU), sukladno Lisabonskom ugovoru, ima obvezu kontinuiranog usklađivanja kaznenog procesnog prava s pravom EU-a. U posljednjih nekoliko godina na ovom području ističu se direktive koje značajno utječu na kazneno procesno pravo i kazneni postupak. Tim direktivama nastoje se ujednačiti nacionalna kaznenoprocena pravila kroz uspostavu zajedničkih minimalnih standarda.¹ Kao zajednički minimum uređuju se temeljna prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku, a odnose se na pravo na tumačenje i prevođenje, pravo na pravnu pomoć, pravo na komunikaciju s bliskom osobom i s konzularnim vlastima te posebna prava ranjivih kategorija osumnjičenika.² Navedena prava normiraju: Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26. 10. 2010.), Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informaciju u kaznenom postupku (SL L 142, 1. 6. 2012.), Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.), Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom

¹ Vidi Đurđević, Z. (2011). Suvremeni razvoj hrvatskog kaznenog procesnog prava s posebnim osvrtom na novelu ZKP iz 2011. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 18:2, str. 311-357, i Đurđević, Z. (2013). Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/01: prvi dio?, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 20:2, str. 315-362.

² Vidi Roadmap with a view to fostering protection of suspected and accused persons in criminal proceedings, Brussels, 1 July 2009, document No. 11457/09, DROIPEN 53, COPEN 120. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2011457%202009%20INIT>, pristupljeno 19. 8. 2019.

postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013., u daljnjem tekstu: Direktiva 2013/48/EU), Direktiva (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi i u kaznenom postupku (službeni list Europske unije L65/1) i Direktiva (EU) 2016/1919 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pravnoj pomoći za osumnjičenike i okrivljenike u kaznenom postupku i za tražene osobe u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga (SL L 297, 4.11.2016., u daljem tekstu: Direktiva (EU) 2016/1919).³

Uz međusobnu povezanost i uvjetovanost svih temeljenih prava za postizanje ciljeva pravičnog postupka ovdje ističemo međusobnu uvjetovanost i povezanost Direktive 2013/48/EU o pravu na pristup odvjetniku i Direktive (EU) 2016/1919 o pravnoj pomoći.⁴ To proizlazi ne samo iz smislene povezanosti već i iz prvog recitala Direktive o pravnoj pomoći, koji navodi da je svrha te Direktive osigurati učinkovitost prava na pristup odvjetniku, kao što je predviđeno Direktivom o pravu na odvjetnika.

Prema čl. 3. Direktive 2013/48/EU to pravo obuhvaća: pravo na privatni (nenadzirani) sastanak i komunikaciju s odvjetnikom koji ih zastupa, pravo na prisutnost „vlastitog“⁵ odvjetnika, pravo da on učinkovito sudjeluje u ispitivanju te pravo da odvjetnik prisustvuje dokaznim radnjama u kojima prema nacionalnom pravu osumnjičenik ili optuženik mora ili može prisustvovati, a u svakom slučaju pri poduzimanju dokazne radnje prepoznavanja, suočenja i rekonstrukcije zločina.

³ Implementacija Direktive (EU) 2016/2019 u naš kazneni postupak jedan je od razloga izmjena Zakona o kaznenom postupku (Urednički pročišćeni tekst, Narodne novine br. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17, u daljnjem tekstu: ZKP) koje su u tijeku, dok se za ostale može utvrditi da su kroz prethodne izmjene ZKP-a transponirane u naš kazneni postupak. Direktiva 2013/48/EU transponirana je u naš ZKP izmjenama i dopunama iz 2017. godine. Tekst izmjena ZKP-a objavljen je u Narodnim novinama br. 70/17.

⁴ Pravo na pravnu pomoć propisano je i u čl. 47. st. 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, čl. 6. st. 3. točki (c) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (RH je stranka konvencije od 22. 10. 1997., Narodne novine MU 18/97) i čl. 14. st. 3. točki (d) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (RH je stranka pakta od 8. 10. 1991., Narodne novine MU 12/93). Ustav RH čl. 39. navodi da osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik, uz druga prava, ima i pravo na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem i da s tim pravom mora biti upoznat, da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom.

⁵ Vidi *Dvorski protiv Hrvatske*, 25703/11, 20. kolovoza 2015.

Direktiva 2013/48/EU od država članica zahtijeva da pravo na odvjetnika bude praktično i učinkovito te bez odlaganja.⁶ Pravna pomoć, prema čl. 3. Direktive (EU) 2016/1919, znači financiranje pomoći odvjetnika od strane države članice kojom se omogućuje ostvarivanje prava na pristup odvjetniku. Pravna pomoć u kaznenom postupku (čl. 4. Direktive (EU) 2016/1919) navodi da države članice osiguravaju da osumnjičenici i okrivljenici koji nemaju dovoljno sredstava za plaćanje pomoći odvjetnika imaju pravo na pravnu pomoć kad to nalaže interes pravde. Pravna pomoć odobrava se samo u svrhu kaznenog postupka u kojem je dotična osoba osumnjičena ili okrivljena da je počinila kazneno djelo. Država može provesti i provjeru imovinskog stanja osumnjičenika, odnosno okrivljenika, provjeru osnovanosti zahtjeva ili obje provjere kako bi utvrdilo treba li se odobriti pravna pomoć. Pri provjeri imovinskog stanja uzimaju se u obzir svi relevantni i objektivni čimbenici (prihod, imovina i obiteljske prilike dotične osobe, kao i troškovi pomoći odvjetnika i životni standard u državi članici) kako bi se na temelju kriterija koji se primjenjuju u državi članici utvrdilo nedostaje li osumnjičeniku ili okrivljeniku dovoljno sredstava za plaćanje pomoći odvjetnika.⁷ Pri provjeri osnovanosti zahtjeva država članica uzima u obzir ozbiljnost kaznenog djela, složenost predmeta i težinu očekivane sankcije kako bi utvrdila nalaže li interes pravde odobravanje pravne pomoći.⁸ U svakom slučaju smatra se da su uvjeti u slučaju provjere osnovanosti zahtjeva ispunjeni kad je osumnjičenik ili okrivljenik izveden pred nadležni sud ili suca kako bi se odlučilo o pritvoru u bilo kojem stadiju postupka (u području na koje se primjenjuje Direktiva (EU) 2016/1919) i tijekom pritvora. Pravna se pomoć osigurava i odobrava bez nepotrebnog odgađanja, a najkasnije prije ispitivanja osobe koje provodi policija, neko drugo tijelo kaznenog progona ili pravosudno tijelo, ili prije provođenja istražnih radnji ili radnji povezanih s prikupljanjem dokaza, a radi se o prepoznavanju, suočavanju ili rekonstrukciji događaja.

⁶ O praktički svim aspektima prava na pristup odvjetniku odlučivao je Europski sud za ljudska prava (ESLJP). Za naš kazneni postupak uz odluku u predmetu *Salduz protiv Tuske*, br. 36391/02 od 27. studenog 2008., važne su odluke u predmetima *Mađer protiv Hrvatske*, br. 56185/07, 21. svibnja 2011., i *Šebalj protiv Hrvatske*, 4429/09, 28. lipnja 2011. Prema Krapac, D., Đurđević, Z., Ivičević Karas, E., Bonačić, M., Burić, Z. (2013). Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 135–144 i 146–151. O odluci u predmetu *Salduz protiv Turske* više vidi kod Valković, L. (2013). Procesna prava obrane prema V. noveli Zakona o kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 20:2, str. 521–554.

⁷ Za kriterije koje je prihvatio ESLJP u okviru „imovinskog“ kriterija vidi presude: *Crossant protiv Njemačke*, br. 13611/88, 25. kolovoza 1992.; *R. D. protiv Poljske*, br. 29692/96 i 34612/97, 18. prosinca 2001.; *Tsonyo Tsonev protiv Bugarske (Br. 2)*, br. 2376/03, 14. siječnja 2010.; *Twalib protiv Grčke*, br. 24294/94, 9. lipnja 1998.

⁸ Za kriterij „interesa pravde“, koji je prihvatio ESLJP, vidi presude: *Quaranta protiv Švicarske*, br. 12744/87, 24. svibnja 1991.; *Zdravko Stanev protiv Bugarske*, br. 32238/04, 6. studenog 2012.

U kontekstu transponiranja odredbi spomenutih direktiva u naš kazneni postupak potrebno je spomenuti jednu od novina koje se vezuju uz transponiranje Direktive 2013/48/EU, a to je čl. 208.a ZKP-a.

Naime čl. 208.a ZKP-a „formalizira“ ispitivanje osumnjičenika od strane policijskih službenika navodeći sadržaj poziva koji se osumnjičeniku upućuje radi ispitivanja, sadržaj pouke koja mu treba biti dana prije ispitivanja, jasna upozorenja o pravu na branitelja, tijek ispitivanja i bilježenje takva ispitivanja, kao i posljedice koje proizlaze iz kršenja ovako propisanog načina ispitivanja osumnjičenika (Gluščić, Kondor-Langer, 2018: 454). Dakle poziv osumnjičeniku mora sadržavati obavijest za što ga se sumnjiči i pouku o pravima propisanim u čl. 208.a st. 2. ZKP-a. Jedno od propisanih prava jest i osumnjičnikovo pravo na branitelja. Ukoliko se ne radi o obveznoj obrani (čl. 66. ZKP-a), a osumnjičenik ne želi konzumirati svoje pravo na branitelja, policijski je službenik dužan upoznati osumnjičenika sa značenjem prava na branitelja i posljedicama njegova odricanja od tog prava (čl. 208.a st. 4. ZKP-a). Uz naprijed navedeno vezuje se i Direktiva EU 2016/1919, čija je svrha osigurati učinkovitost prava na pristup odvjetniku kao što je predviđeno u Direktivi 2013/48/EU stavljanjem na raspolaganje pomoći odvjetnika kojeg plaća država članica osumnjičenicima i okrivljenicima u kaznenom postupku. Pri tome je u čl. 4. st. 1. Direktive EU 2016/1919 propisano da države članice osiguravaju da osumnjičenici i okrivljenici koji nemaju dovoljno sredstava za plaćanje pomoći odvjetnika imaju pravo na pravnu pomoć⁹ kada to nalaže interes pravde.

Ukoliko se uzme u obzir da je osumnjičenik osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija ili državno odvjetništvo poduzimaju radnje radi razjašnjenja te sumnje (čl. 202. st. 2. t. 1. ZKP-a) te ako se izuzmu situacije u kojima ZKP propisuje obvezatnu obranu, postavlja se pitanje kod kojih bi sve kaznenih djela osumnjičenici koji nemaju dovoljno sredstava (imovni kriterij) za plaćanje pomoći odvjetnika imali pravo na pravnu pomoć financiranu od strane države u situaciji kada je osumnjičeni-ke potrebno ispitati temeljem čl. 208.a ZKP-a.

Bez obzira na to radilo se o imovinskim deliktima ili drugim deliktima, počinitelji najčešće čine kaznena djela s ciljem stjecanja protupravne imovinske koristi. Relativno najčešće radi se o počiniteljima koji sredstva potrebna za život stječu činjenjem kaznenih djela s obzirom na to da su najčešće nezaposleni, što je kod njih u uzročno-posljedičnoj vezi s lošim imovnim stanjem.

Kako bi se prikazalo kako bi u praksi izgledala situacija u slučaju primjene odredbe Direktive EU 2016/1919 o pravu na pravnu pomoć financiranu od

⁹ Definicija pravne pomoći propisana je u čl. 3. Direktive EU 2016/1919 i znači financiranje pomoći odvjetnika od strane države članice, kojom se omogućuje ostvarenje prava na pristup odvjetniku.

strane države na osumnjičenike kaznenih djela teške krađe,¹⁰ u ovom radu daje se prikaz pojedinih obilježja osoba osumnjičenih za kazneno djelo teške krađe (spol, dob, obrazovanje) te osumnjičenikova konzumacija prava na branitelja (obvezna obrana, konzumiranje prava na branitelja u slučajevima u kojima obrana nije obvezna te prisutnost branitelja tijekom ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a). Specifični je cilj istraživanja utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na osumnjičenikov socioekonomski status (imovno stanje i zaposlenje).

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Cilj istraživanja

Cilj je provedenog istraživanja stjecanje uvida u pojedina obilježja osoba osumnjičenih za kazneno djelo teške krađe te osumnjičenicovu konzumaciju prava na branitelja, dok je specifični cilj istraživanja utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na osumnjičenikov socioekonomski status¹¹ (imovno stanje i zaposlenje).

2.2. Uzorak

Za uzorak istraživanja korišteni su sekundarni izvori podataka, i to prikupljeni policijski spisi o kaznenim djelima teške krađe počinjenim na području

¹⁰ Za provedbu istraživanja izabrano je kazneno djelo teške krađe s obzirom na to da u 2017. godini od ukupnog broja prijavljenih kaznenih djela koja se progone po službenoj dužnosti na kazneno djelo teške krađe otpada udio od 23,6 %, a u 2018. godini 22,6 %. Ministarstvo unutarnjih poslova, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2018. godini, 2019., dostupno na: https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%20u%202018%20godini/Statisticki%20pregled%202018_web.pdf, pristupljeno 28. 7. 2019. Također je potrebno spomenuti kako u prva tri mjeseca 2019. godine prijavljivanost kaznenog djela teške krađe u ukupnom broju prijavljenih kaznenih djela participira s udjelom od 25,7 %. Ministarstvo unutarnjih poslova, Pregled osnovnih sigurnosnih pokazatelja u prva tri mjeseca 2019. godine, dostupno na: [https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%202019/Web_HRV_I_III_2019%20\(1\).pdf](https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%202019/Web_HRV_I_III_2019%20(1).pdf), pristupljeno 28. 7. 2019.

¹¹ Socioekonomski status definiran je prema trenutačnim financijskim primanjima obitelji, kvalifikacijama roditelja (najvišoj postignutoj obrazovnoj razini) i statusu koji se vezuje uz pojedina zanimanja (Brown, Fukunaga, Umamoto & Wicker, 1996). Socioekonomski status je društveni položaj pojedinca ili grupe. Često se mjeri kao kombinacija obrazovanja, prihoda i zanimanja, <https://www.apa.org/topics/socioeconomic-status/>, pristupljeno 20. 8. 2019.

Republike Hrvatske tijekom 2017., 2018. i 2019. godine u kojima se prema osumnjičenicima postupalo temeljem ZKP-a *de lege lata*.

Tijekom istraživanja ukupno je analizirano 300 kaznenih djela teške krađe, a slučajni uzorak ovog istraživanja s obzirom na specifični cilj istraživanja obuhvatio je podatke vezane uz 352 osumnjičenika s obzirom na to da je u pojedinim analiziranim predmetima bilo njih više.

2.3. Instrument

Podaci potrebni za realizaciju ovog istraživanja prikupljeni su pomoću u tu svrhu posebno sastavljenog anketnog upitnika. Anketni upitnik sadržavao je ukupno 67 varijabli, koje su bile podijeljene u tri cjeline, i to: opći podaci o kaznenom djelu te cjeline koji se odnose na osumnjičenika (ispitivanje prema čl. 208.a ZKP-a i podaci o osumnjičeniku) i žrtvu. Specifični je cilj istraživanja utvrđivanje postojanja razlika u pojedinim obilježjima osoba osumnjičenih za kazneno djelo teške krađe te njihovoj konzumaciji prava na branitelja s obzirom na njihov socioekonomski status (imovno stanje i zaposlenje), i to sljedećih šest varijabla:

1. spol osumnjičenika
2. starost osumnjičenika *tempore criminis*
3. obrazovanje osumnjičenika
4. obvezatnost obrane
5. osumnjičeničko konzumiranje prava na branitelja
6. prisutnost branitelja tijekom ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a.

Uz ovih šest varijabla korištene su i varijable koje definiraju osumnjičeničko imovno stanje i zaposlenje.

Ove su varijable izabrane u svrhu realizacije ciljeva istraživanja, odnosno u svrhu stjecanja uvida u pojedina obilježja osoba osumnjičenih za kazneno djelo teške krađe te osumnjičeničku konzumaciju prava na branitelja, dok je specifični cilj istraživanja utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na osumnjičenički socioekonomski status (imovno stanje i zaposlenje).

2.4. Način provođenja istraživanja

Od Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske u veljači 2019. dobivena je suglasnost za korištenje podataka iz policijskih spisa na području svih policijskih uprava za kaznena djela teških krađa. Nije tražena posebna suglasnost Etičkog povjerenstva koja se obično traži kod istraživanja koja kao ispitanike uključuju ljude s obzirom na to da se radilo o istraživanju koje je

temeljeno na analizi sekundarnih podataka. U smislu generalnih etičkih principa u znanstvenim istraživanjima, poštivana je anonimnost počinitelja i žrtava te identifikacijski podaci nisu unošeni u anketne upitnike. Istraživanje je provedeno u veljači i ožujku 2019. godine na način da su policijski službenici popunjavali anketne upitnike temeljem uvida u policijske spise.

2.5. Način obrade podataka

Po dovršenom prikupljanju podataka podaci iz anketnih upitnika uneseni su u bazu podataka u statističkom računalnom programu SPSS (verzija 16.0), a po dovršenom unosu podataka obavljena je logička kontrola. Za potrebe definiranih ciljeva istraživanja korištena je deskriptivna statistika, a za utvrđivanje statistički značajnih razlika u analiziranim obilježjima korišten je Hi-kvadrat test (razina značajnosti – $p < 0,05$).

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

3.1. Pojedina obilježja osumnjičenika

Za potrebe provedenog istraživanja kriterijska varijabla kojom je definirano imovno stanje¹² osumnjičenika definirana je s tri kategorije, i to kao loše,¹³ dobro¹⁴ i odlično.¹⁵

Od ukupnog broja osumnjičenih osoba za kazneno djelo teške krađe (N=352) vidljivo je kako je relativno najveći broj onih čije je imovno stanje loše (75,6 %). Potom slijede osumnjičenici čije je imovno stanje dobro (23,9 %) te iznimno mali broj onih čije je imovno stanje odlično (0,6 %).

Ukoliko se kriterijska varijabla kojom je definirano imovno stanje osumnjičenika stavi u odnos sa spolom osumnjičenih osoba, vidljivo je kako je daleko veći broj osumnjičenih osoba za počinjenje kaznenog djela teške krađe bio muškog spola (N=314). I kod osumnjičenika muškog spola i kod osumnjičenica relativno su najviše zastupljeni oni osumnjičenici čije je imovno stanje

¹² Imovno stanje osumnjičenika podrazumijeva imovno stanje samog osumnjičenika, ali i imovno stanje užih članova obitelji.

¹³ U ovom istraživanju kategorija loše imovno stanje podrazumijeva imovno stanje osumnjičenika koji primaju socijalnu pomoć, koji su bez prihoda, koji nisu vlasnici vrjednijih nekretnina te čiji su mjesečni prihodi do 3000 kuna.

¹⁴ U ovom istraživanju kategorija dobro imovno stanje podrazumijeva osumnjičenike čiji su mjesečni prihodi u rasponu od 3000 do 7500 kuna.

¹⁵ U ovom istraživanju kategorija odlično imovno stanje podrazumijeva osumnjičenike čiji su mjesečni prihodi veći od 7500 kuna.

loše (75,8 % osumnjičenici muškog spola i 73,7 % osumnjičenice). Sve ostale osumnjičenice bile su dobrog imovnog stanja, dok je kod osumnjičenika muškog spola 0,6 % njih bilo odličnog imovnog stanja. Ostali relativni udio otpada na one koji su bili dobrog imovnog stanja.

Tablica 1.

SPOL OSUMNJIČENIKA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO IMOVNO STANJE

spol osumnjičenika		imovno stanje			ukupno	x ²	značajnost
		loše	dobro (3000 - 7500 kuna)	odlično (više od 7500 kuna)			
muško	aps.	238	74	2	314	,369	,831
	%	75,8	23,6	0,6	100		
žensko	aps.	28	10	/	38		
	%	73,7	26,3	/	100		
ukupno	aps.	266	84	2	352		
	%	75,6	23,9	0,6	100		

Ukoliko se pogleda kriterijska varijabla kojom je definirano imovno stanje osumnjičenika u odnosu na dob osumnjičenika, vidljivo je kako unutar svih dobnih skupina prednjače osumnjičenici lošeg imovnog stanja. Unutar gotovo svih dobnih skupina odnos relativnog udjela osumnjičenika s lošim imovnim stanjem i onih čije je imovno stanje dobro iznosi 3/4 (loše) prema 1/4 (dobro). Još veće razlike između lošeg i dobrog imovnog stanja vidljive su kod osumnjičenika starosne dobi od 30 do 40 godina (83,8 % loše i 16,2 % dobro) te onih u dobi od 40 do 50 godina (69,4 % loše i 30,6 % dobro). Kod osumnjičenika starosne dobi od 21 do 30 godina vidljivo je da je 1,9 % osumnjičenika bilo odličnog imovnog stanja.

Ukoliko se pogledaju apsolutni brojevi unutar kriterijske varijable imovnog stanja koja definira „loše imovno stanje“, vidljivo je kako je od ukupnog broja osumnjičenika najveći broj osumnjičenika lošeg imovnog stanja bio u dobi od 21 do 30 godina, a potom u dobi od 30 do 40 godina.

Tablica 2.

OSUMNJIČENIKOVA DOB U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO IMOVNO STANJE

dob osumnjičenika		imovno stanje			ukupno	x ²	značajnost
		loše	dobro (3000 - 7500 kuna)	odlično (više od 7500 kuna)			
do 18 godina	aps.	23	8	/	31	9,983	,442
	%	74,2	25,8	/	100		
18 do 21 godine	aps.	49	13	/	62		
	%	79,0	21,0	/	100		
21 do 30 godina	aps.	73	29	2	104		
	%	70,2	27,9	1,9	100		
30 do 40 godina	aps.	62	12	/	74		
	%	83,8	16,2	/	100		
40 do 50 godina	aps.	34	15	/	49		
	%	69,4	30,6	/	100		
više od 50 godina	aps.	25	7	/	32		
	%	78,1	21,9	/	100		
ukupno	aps.	266	84	2	352		
	%	75,6	23,9	0,6	100		

Varijabla koja definira imovno stanje osumnjičenika u odnosu na osumnjičeničko obrazovanje pokazala je da je svega 6,2 % osumnjičenika koji su bez škole i 5,7 % njih koji su pohađali, ali nisu završili osam razreda osnovne škole dobrog imovnog stanja, dok je svim ostalim osumnjičenicima unutar te dvije promatrane kategorije imovno stanje bilo loše. Kod osumnjičenika koji su završili osam razreda osnovne škole 87,8 % njih bilo je lošeg imovnog stanja, a svega 12,2 % dobrog. Zatim, kod osumnjičenika koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju njih 60,5 % bilo je lošeg imovnog stanja, 38,3 % dobrog, a 1,2 % odličnog imovnog stanja. Po jedan osumnjičenik koji je završio fakultet, višu ili visoku školu bio je lošeg, odnosno dobrog imovnog stanja.

I kod ove varijable, ukoliko se pogledaju apsolutni brojevi unutar pojedine kategorije imovnog stanja, vidljivo je kako je od ukupnog broja osumnjičenika unutar kategorije lošeg imovnog stanja najviše onih koji su završili osam razreda osnovne škole i onih koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju.

Osumnjičeničko imovno stanje u odnosu na njegovo obrazovanje pokazuje statističku značajnost.

Tablica 3.

OSUMNJIČENIKOVO OBRAZOVANJE U ODNOSU NA
OSUMNJIČENIKOVO IMOVNO STANJE

obrazovanje osumnjičenika		imovno stanje			ukupno	x ²	značajnost
		loše	dobro (3000 - 7500 kuna)	odlično (više od 7500 kuna)			
nema podataka	aps.	/	1	/	1	46,695	,000
	%	/	100	/	100		
bez škole	aps.	30	2	/	32		
	%	93,8	6,2	/	100		
pohađao školu, nije završio osam razreda osnovne škole	aps.	33	2	/	35		
	%	94,3	5,7	/	100		
završio osam razreda osnovne škole	aps.	101	14	/	115		
	%	87,8	12,2	/	100		
završio srednju školu ili gimnaziju	aps.	101	64	2	167		
	%	60,5	38,3	1,2	100		
završio fakultet, višu ili visoku školu	aps.	1	1	/	2		
	%	50,0	50,0	/	100		
ukupno	aps.	266	84	2	352		
	%	75,6	23,9	0,6	100		

U Tablici 4 vidljivo je da je kriterijska varijabla osumnjičenikovo zaposlenje *tempore criminis* stavljena u odnos s osumnjičeničkim spolom. Kriterijska varijabla osumnjičeničkova zaposlenja podijeljena je na pet kategorija.¹⁶

¹⁶ Nije zaposlen, zaposlen, povremeno/sezonski, umirovljenik, korisnik socijalne pomoći.

U ukupnosti gledano, relativno najveći broj osumnjičenika bio je nezaposlen (78,7 %). Nakon nezaposlenih osumnjičenika slijedili su osumnjičenici koji su bili zaposleni (10,2 %) te oni koji su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni (5,7 %). Zatim su slijedili s podjednakim relativnim udjelima u ukupnom broju osumnjičenika oni koji su bili u mirovini (2,6 %) i oni koji su korisnici socijalne pomoći (2,8 %).

Očekivano, i kod osumnjičenika muškog spola i kod osumnjičenica relativno najveći udio unutar pojedinog spola otpao je na one koji su bili nezaposleni (77,7 % osumnjičenika muškog spola i 86,8 % osumnjičenica). Kod osumnjičenika muškog spola nakon onih koji su bili nezaposleni slijede osumnjičenici koji su bili zaposleni (11,5 %) te oni koji su bili povremeno, odnosno sezonski zaposleni (6,1 %). Kod osumnjičenika muškog spola vidljiv je podjednak relativni udio onih koji su bili u mirovini (2,2, %) i onih koji su bili korisnici socijalne pomoći (2,5 %). Za razliku od osumnjičenika, nijedna osumnjičenica *tempore criminis* nije bila zaposlena. Jedna osumnjičenica iz uzorka istraživanja bila je povremeno, odnosno sezonski, zaposlena, dok je po 5,3 % osumnjičenica bilo u mirovini, odnosno koristilo je socijalnu pomoć.

Tablica 4.

SPOL OSUMNJIČENIKA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO ZAPOSLENJE

spol osumnjičenika		zaposlenje					ukupno	x ²	značajnost
		nije zaposlen	zaposlen	povremeno/sezonski	umirovljenik	korisnik socijalne pomoći			
muško	aps.	244	36	19	7	8	314	7,514	,111
	%	77,7	11,5	6,1	2,2	2,5	100		
žensko	aps.	33	/	1	2	2	38		
	%	86,8	/	2,6	5,3	5,3	100		
ukupno	aps.	277	36	20	9	10	352		
	%	78,7	10,2	5,7	2,6	2,8	100		

U Tablici 5 kriterijska varijabla osumnjičeničkova zaposlenja u odnosu s osumnjičeničkovom dobi pokazuje statističku značajnost. Iz dobivenih podataka vidljivo je kako svi osumnjičenici starosne dobi do 18 godina *tempore*

criminis nisu bili zaposleni. Unutar dobne kategorije od 18 do 21 godine 85,5 % osumnjičenika također nije bilo zaposleno. Svega 12,9 % njih bilo je zaposleno, dok je jedan osumnjičenik bio korisnik socijalne pomoći. Potom, unutar starosne dobi osumnjičenika od 21 do 30 godina vidljivo je kako je relativno najveći udio nezaposlenih osumnjičenika (72,1 %), dok je zaposlenih bilo 17,3 %, a povremeno, odnosno sezonski, zaposlenih 7,7 %. Tri osumnjičenika bili su korisnici socijalne pomoći. Unutar dobne kategorije osumnjičenika od 30 do 40 godina i osumnjičenika u dobi od 40 do 50 godina također je vidljivo kako je relativno najveći udio osumnjičenika koji su *tempore criminis* bili nezaposleni (30 do 40 godina – 78,4 %, 40 do 50 godina – 85,7 %). Kod osumnjičenika u dobi od 30 do 40 godina nakon relativno najvećeg broja nezaposlenih osumnjičenika slijede osumnjičenici koju su bili zaposleni (10,8 %) i oni koji su bili povremeno, odnosno sezonski, zaposleni (8,1 %). Unutar te dobne kategorije po jedan osumnjičenik bio je *tempore criminis* u mirovini, odnosno bio je korisnik socijalne pomoći. Za razliku od te dobne kategorije (30 do 40 godina), u dobnoj kategoriji osumnjičenika starosne dobi od 40 do 50 godina nakon relativno najvećeg broja nezaposlenih osumnjičenika slijede relativno jednaki udjeli osumnjičenika koji su *tempore criminis* bili povremeno, odnosno sezonski zaposleni (4,1 %), u mirovini (4,1 %), odnosno onih koji su bili korisnici socijalne pomoći (4,1 %). Nakon njih slijede osumnjičenici koji su *tempore criminis* bili zaposleni (2,0 %).

Kod osumnjičenika najstarije dobne skupine (stariji od 50 godina) vidljivo je kako je relativno najveći broj njih također bio nezaposlen (56,2 %), a potom njih 18,8 % bilo je u mirovini. Nakon njih slijede osumnjičenici koji su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni (12,5 %) te oni koji su bili korisnici socijalne pomoći (9,4 %). Samo jedan osumnjičenik najstarije dobne skupine *tempore criminis* bio je zaposlen.

Ukoliko se u uzorku istraživanja unutar kategorije osumnjičenika koji su bili nezaposleni pogleda zastupljenost pojedine osumnjičeničeve dobi, vidljivo je kako je u ukupnom broju osumnjičenika bilo najviše nezaposlenih u dobi od 21 do 30 godina, a potom onih u dobi od 30 do 40 godina.

Tablica 5.

OSUMNJIČENIKOVA DOB U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO ZAPOSLENJE

dob osumnjičenika		zaposlenje					ukupno	x ²	značajnost
		nije zaposlen	zaposlen	povremeno/ sezonski	umirovljenik	korisnik socijalne pomoći			
do 18 godina	aps.	31	/	/	/	/	31	73,810	,000
	%	100	/	/	/	/	100		
18 do 21 godine	aps.	53	8	/	/	1	62		
	%	85,5	12,9	/	/	1,6	100		
21 do 30 godina	aps.	75	18	8	/	3	104		
	%	72,1	17,3	7,7	/	2,9	100		
30 do 40 godina	aps.	58	8	6	1	1	74		
	%	78,4	10,8	8,1	1,4	1,4	100		
40 do 50 godina	aps.	42	1	2	2	2	49		
	%	85,7	2,0	4,1	4,1	4,1	100		
više od 50 godina	aps.	18	1	4	6	3	32		
	%	56,2	3,1	12,5	18,8	9,4	100		
ukupno	aps.	277	36	20	9	10	352		
	%	78,7	10,2	5,7	2,6	2,8	100		

Kod podataka iz Tablice 6 potrebno je spomenuti kako u jednom analiziranom slučaju nisu pronađeni podaci vezani za osumnjičeničko obrazovanje. Ukoliko se sagleda osumnjičeničko obrazovanje unutar pojedinih definiranih kategorija, kod osumnjičenika koji nisu završili nikakvu školu vidljivo je kako je relativno najviše onih koji su bili nezaposleni (90,6 %). Nakon njih unutar te kategorije obrazovanja s relativno jednakim udjelima slijede osumnjičenici koji su *tempore criminis* bili povremeno, odnosno sezonski, zaposleni, u mirovini te oni koji su bili korisnici socijalne pomoći (u svakoj kategoriji po jedan osumnjičenik). Nadalje, kod osumnjičenika koji su pohađali, ali nisu završili osam razreda osnovne škole vidljivi su slični rezultati. I ovdje je relativno najviše bilo osumnjičenika koji su bili nezaposleni (85,7 %), potom onih koji su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni (5,7 %) te relativno jednako onih

koji su bili zaposleni, u mirovini i koji su bili korisnici socijalne pomoći (u svakoj kategoriji po jedan osumnjičenik).

Kod osumnjičenika koji su završili osam razreda osnovne škole nakon nezaposlenih osumnjičenika (85,2 %) slijede zaposleni osumnjičenici (5,2 %) te podjednaki relativni udjeli osumnjičenika koji su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni (3,5 %), odnosno koji su bili korisnici socijalne pomoći (4,3 %). U ovoj su kategoriji relativno najmanje zastupljeni osumnjičenici koji su bili u mirovini (1,7 %). I kod osumnjičenika koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju vidljivo je kako je relativno najviše osumnjičenika bilo nezaposleno (70,1 %). Kod ovih osumnjičenika vidljiv je nešto veći relativni udio zaposlenih osumnjičenika (17,4 %) te onih koji su bili povremeno, odnosno sezonski, zaposleni (7,8 %). U ovoj kategoriji najmanji je relativni udio osumnjičenika koji su bili korisnici socijalne pomoći (1,8 %), dok je osumnjičenika koji su *tempore criminis* bili u mirovini bilo 3,0 %. Unutar kategorije osumnjičenika koji su završili fakultet, višu ili visoku školu vidljivo je kako su svi bili nezaposleni.

Ukoliko se dobiveni podaci iz istraživanja sagledaju unutar pojedine kategorije kriterijske varijable, vidljivo je kako je kod nezaposlenih osumnjičenika najveći broj onih koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju (N=117) te onih koji su završili osam razreda osnovne škole (N=98). Slični rezultati vidljivi su i unutar ostalih kategorija zaposlenja (najveći broj zaposlenih osumnjičenika, povremeno, odnosno sezonski zaposlenih te onih u mirovini bilo je kod osumnjičenika koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju, a potom kod osumnjičenika koji su završili osam razreda osnovne škole). Jedino kod kategorije zaposlenja koja je definirana korištenjem socijalne pomoći vidljivo je da je nešto veći broj osumnjičenika koji su završili osam razreda osnovne škole.

Tablica 6.

OSUMNJIČENIKOVO OBRAZOVANJE U ODNOSU NA
OSUMNJIČENIKOVO ZAPOSLENJE

obrazovanje osumnjičenika		zaposlenje					ukupno	x ²	značajnost
		nije zaposlen	zaposlen	povremeno/ sezonski	umirovljenik	korisnik socijalne pomoći			
nema podataka	aps.	1	/	/	/	/	1	24,786	,210
	%	100	/	/	/	/	100		
bez škole	aps.	29	/	1	1	1	32		
	%	90,6	/	3,1	3,1	3,1	100		
pohađao školu, nije završio osam razreda osnovne škole	aps.	30	1	2	1	1	35		
	%	85,7	2,9	5,7	2,9	2,9	100		
završio osam razreda osnovne škole	aps.	98	6	4	2	5	115		
	%	85,2	5,2	3,5	1,7	4,3	100		
završio srednju školu ili gimnaziju	aps.	117	29	13	5	3	167		
	%	70,1	17,4	7,8	3,0	1,8	100		
završio fakultet, višu ili visoku školu	aps.	2	/	/	/	/	2		
	%	100	/	/	/	/	100		
ukupno	aps.	277	36	20	9	10	352		
	%	78,7	10,2	5,7	2,6	2,8	100		

3.2. Osumnjičeničkova konzumacija prava na branitelja

Istraživanjem je obuhvaćeno kazneno djelo teške krađe. Kod ovog kaznog djela o obvezatnoj obrani radić će se u slučajevima u kojima postoji jedan od uvjeta navedenih u čl. 66. st. 1. ZKP-a te ukoliko se radi o maloljetnom počinitelju kaznenog djela. Stoga, ukoliko se u provedenom istraživanju stavi u odnos kriterijska varijabla kojom je definirano imovno stanje osumnjičenika s varijablom kojom je definirana obveznost obrane, vidljivo je da je obvezna obrana u predmetima kaznenih djela teške krađe bila u 31 slučaju. U svim

slučajevima obvezne obrane radilo se o osumnjičenicima koji u vrijeme počinjenja kaznenog djela nisu navršili 18 godina života.

Od ukupnog broja slučajeva u kojima je obrana bila obvezna vidljivo je da je relativno najveći broj osumnjičenika (74,2 %) bio lošeg imovinskog stanja. Ostali osumnjičenici u slučajevima u kojima je obrana bila obvezna bili su dobrog imovinskog stanja, odnosno njihovi mjesečni prihodi kretali su se u rasponu od 3000 do 7500 kuna. I kod ostalih osumnjičenika u slučajevima u kojima obrana nije bila obvezna vidljivo je kako je relativno najveći broj osumnjičenika bio lošeg imovnog stanja (75,7 %).

Tablica 7.

OBVEZNA OBRANA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO IMOVNO STANJE

obvezna obrana		imovno stanje			ukupno	x ²	značajnost
		loše	dobro (3000 - 7500 kuna)	odlično (više od 7500 kuna)			
da	aps.	23	8	/	31	,255	,880
	%	74,2	25,8	/	100		
ne	aps.	243	76	2	321		
	%	75,7	23,7	0,6	100		
ukupno	aps.	266	84	2	352		
	%	75,6	23,9	0,6	100		

Ukoliko se pogleda kriterijska varijabla kojom je definirano imovinsko stanje osumnjičenika u odnosu s varijablom kojom je definirano je li osumnjičenik nakon danog upozorenja na pravo na branitelja prije provođenja ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a i konzumirao navedeno pravo, vidljivo je kako najveći broj osumnjičenika nakon danog upozorenja od strane policijskih službenika nije konzumirao svoje pravo na branitelja (79,3 %).

Unutar kategorije osumnjičenika koji nisu konzumirali svoje pravo na branitelja relativno su najviše zastupljeni osumnjičenici lošeg imovnog stanja (77,4 %). Kod osumnjičenika koji su konzumirali svoje pravo na branitelja na način da su uzeli branitelja po vlastitom izboru vidljivo je kako je njih 56,2 % bilo lošeg imovnog stanja, a 40,6 % dobrog imovnog stanja, dok je jedan osumnjičenik *tempore criminis* mjesečne prihode imao veće od 7500 kuna. Nadalje, kod osumnjičenika koji su uzeli branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore vidljivo je kako je njih 77,3 % bilo lošeg imovnog stanja, a 22,7 % dobrog. Ovdje je potrebno spomenuti kako od ukupnog

broja slučajeva obuhvaćenih ovim istraživanjem (N=352) u 5,4 % slučajeva ispitivanje temeljem čl. 208.a ZKP-a nije provedeno. U tim slučajevima u kojima ispitivanje nije provedeno daleko je relativno najveći udio osumnjičenika čije je imovno stanje bilo loše (78,9 %).

Tablica 8.

**OSUMNJIČENIKOVA KONZUMACIJA PRAVA NA BRANITELJA
U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO IMOVNO STANJE**

konzumacija prava na branitelja		imovno stanje			ukupno	x ²	značajnost
		loše	dobro (3000 - 7500 kuna)	odlično (više od 7500 kuna)			
nije tražio branitelja	aps.	216	62	1	279	10,032	,123
	%	77,4	22,2	0,4	100		
osumnjičenik je uzeo branitelja po vlastitom izboru	aps.	18	13	1	32		
	%	56,2	40,6	3,1	100		
osumnjičenik je uzeo branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore	aps.	17	5	/	22		
	%	77,3	22,7	/	100		
ispitivanje nije provedeno	aps.	15	4	/	19		
	%	78,9	21,1	/	100		
ukupno	aps.	266	84	2	352		
	%	75,6	23,9	0,6	100		

U Tablici 9 u odnos je stavljena kriterijska varijabla imovnog stanja osumnjičenika i prisutnost pozvanog branitelja tijekom ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a. Ukoliko se od ukupnog broja slučajeva u kojima je branitelj prisustvovao osumnjičeničkovu ispitivanju izuzmu slučajevi u kojima je obrana bila obvezna jer je počinitelj bio dijete, vidljivo je kako je branitelj prisustvovao u 5,4% slučajeva u kojima obrana nije bila obvezna. Unutar kategorije kojom je definirana prisutnost branitelja ispitivanju osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a vidljivo je kako je relativno najveći broj osumnjičenika bio lošeg imovnog stanja (62,0 %), dok nakon njih slijedi 36,0 % osumnjičenika koji su bili dobrog imovnog stanja te jedan osumnjičenik čije je imovno stanje bilo

odlično. Ovdje je potrebno spomenuti kako je osumnjičenik u 4 slučaja konzumirao svoje pravo na branitelja, međutim branitelj nije bio prisutan tijekom ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a.

Tablica 9.

PRISUTNOST BRANITELJA OSUMNJIČENIKOVU
ISPITIVANJU TEMELJEM čl. 208.a ZKP-a U ODNOSU
NA OSUMNJIČENIKOVO IMOVNO STANJE

ispitivanju osumnjičenika prisustvovao je branitelj		imovno stanje			ukupno	x ²	značajnost
		loše	dobro (3000 - 7500 kuna)	odlično (više od 7500 kuna)			
nije tražio branitelja	aps.	216	62	1	279	8,259	,220
	%	77,4	22,2	0,4	100		
da	aps.	31	18	1	50		
	%	62,0	36,0	2,0	100		
ne	aps.	4	/	/	4		
	%	100	/	/	100		
ispitivanje nije provedeno	aps.	15	4	/	19		
	%	78,9	21,1	/	100		
ukupno	aps.	266	84	2	352		
	%	75,6	23,9	0,6	100		

Za razliku od imovnog stanja, kriterijska varijabla kojom je definirano osumnjičeničko zaposlenje u odnosu na postojanje obvezne obrane pokazala je kako u slučajevima u kojima je obrana obvezna (osumnjičenici koji su *tempore criminis* bili mlađi od 18 godina života) nijedan osumnjičenik nije bio zaposlen. Za razliku od njih svi ostali osumnjičenici (neobvezna obrana) u 76,6 % slučajeva bili su nezaposleni, potom su u 11,2 % slučajeva bili zaposleni, dok su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni u 6,2 % slučajeva. Unutar kategorije neobvezne obrane osumnjičenika koji su *tempore criminis* bili u mirovini bilo je 2,8 %, dok je osumnjičenika koji su bili korisnici socijalne pomoći bilo 3,1 %.

Tablica 10.

OBVEZNA OBRANA U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO ZAPOSLENJE

obvezna obrana		zaposlenje					ukupno	x ²	značajnost
		nije zaposlen	zaposlen	povremeno/ sezonski	umirovljenik	korisnik socijalne pomoći			
da	aps.	31	/	/	/	/	31	9,204	,056
	%	100	/	/	/	/	100		
ne	aps.	246	36	20	9	10	321		
	%	76,6	11,2	6,2	2,8	3,1	100		
ukupno	aps.	277	36	20	9	10	352		
	%	78,7	10,2	5,7	2,6	2,8	100		

U Tablici 11 u odnos je stavljena kriterijska varijabla osumnjičeničkova zaposlenja s varijablom koja definira osumnjičeničkovo konzumiranje prava na branitelja. Unutar varijable u kojoj se nalaze osumnjičenički koji nisu konzumirali svoje pravo na branitelja vidljivo je kako je relativno najveći udio onih osumnjičeničkih koji su bili nezaposleni (76,0 %), nakon njih slijede osumnjičenički koji su u 12,2 % slučajeva bili zaposleni, pa zatim osumnjičenički koji su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni (5,7 %). Umirovljenih osumnjičeničkih koji nisu konzumirali svoje pravo na branitelja bilo je 2,9 %, a osumnjičeničkih koji su bili korisnici socijalne pomoći bilo je 3,2 %.

Također, i kod osumnjičeničkih koji su birali branitelja po svojem izboru relativno je najviše bilo onih koji su bili nezaposleni (84,4 %), potom onih koji su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni (9,4 %) te onih koji su bili zaposleni (6,2 %). Svi osumnjičenički koji su birali branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore nisu bili zaposleni (u svim slučajevima radi se o osumnjičenicima koji su *tempore criminis* bili mlađi od 18 godina).

Tablica 11.

OSUMNJIČENIKOVA KONZUMACIJA PRAVA NA BRANITELJA
U ODNOSU NA OSUMNJIČENIKOVO ZAPOSLENJE

konzumacija prava na branitelja		zaposlenje					ukupno	x ²	značajnost
		nije zaposlen	zaposlen	povremeno/ sezonski	umirovljenik	korisnik socijalne pomoći			
nije tražio branitelja	aps.	212	34	16	8	9	279	13,597	,327
	%	76,0	12,2	5,7	2,9	3,2	100		
osumnjičenik je uzeo branitelja po vlastitom izboru	aps.	27	2	3	/	/	32		
	%	84,4	6,2	9,4	/	/	100		
osumnjičenik je uzeo branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore	aps.	22	/	/	/	/	22		
	%	100	/	/	/	/	100		
ispitivanje nije provedeno	aps.	16	/	1	1	1	19		
	%	84,2	/	5,3	5,3	5,3	100		
ukupno	aps.	277	36	20	9	10	352		
	%	78,7	10,2	5,7	2,6	2,8	100		

Kriterijska varijabla kojom je definirano osumnjičenikovo zaposlenje u odnosu s varijablom koja definira braniteljevu prisutnost osumnjičenikovu ispitivanju temeljem čl. 208.a ZKP-a pokazuje statističku značajnost.

Iz dobivenih podataka istraživanja vidljivo je kako je branitelj u ukupno 14,2 % slučajeva (uključujući i obveznu obranu) bio prisutan ispitivanju osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a. Unutar kategorije koja definira osumnjičenike čije je ispitivanje provedeno u prisutnosti branitelja vidljivo je kako su gotovo svi osumnjičenici bili nezaposleni (94,0 %). Njih 4,0 % bilo je zaposleno, dok je jedan osumnjičenik bio povremeno, odnosno sezonski, zaposlen. Kod četiri osumnjičenika vidljivo je da, iako je branitelj bio pozvan, on nije prisustvovao njihovu ispitivanju. Od ta četiri osumnjičenika po dva su bila nezaposlena, odnosno povremeno/sezonski zaposlena.

Tablica 12.

PRISUTNOST BRANITELJA OSUMNJIČENIKOVU
ISPITIVANJU TEMELJEM čl. 208.a ZKP-a U ODNOSU
NA OSUMNJIČENIKOVO ZAPOSLENJE

ispitivanju osumnjičenika prisustvovao je branitelj		zaposlenje					ukupno	x ²	značajnost
		nije zaposlen	zaposlen	povremeno/ sezonski	umirovljenik	korisnik socijalne pomoći			
nije tražio branitelja	aps.	212	34	16	8	9	279	26,665	,009
	%	76,0	12,2	5,7	2,9	3,2	100		
da	aps.	47	2	1	/	/	50		
	%	94,0	4,0	2,0	/	/	100		
ne	aps.	2	/	2	/	/	4		
	%	50,0	/	50,0	/	/	100		
ispitivanje nije provedeno	aps.	16	/	1	1	1	19		
	%	84,2	/	5,3	5,3	5,3	100		
ukupno	aps.	277	36	20	9	10	352		
	%	78,7	10,2	5,7	2,6	2,8	100		

4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK O REZULTATIMA ISTRAŽIVANJA

U okviru ovog rada potrebno je napomenuti kako su se do sada u Republici Hrvatskoj pojedini autori bavili istraživanjima u području pojedinih aspekata osumnjičenikovih i okrivljenikovih prava. Autori su se pojedinim pitanjima bavili neposredno prije samog transponiranja, ali i nakon transponiranja Direktive 2013/48/EU. Primjerice Ivičević Karas, Burić i Bonačić (2016 i 2016a) bavili su se unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku kroz prizmu europskih pravnih standarda i pravima obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka. Burić i Karas (2017) raspravljali su o dvojabama veznima uz novu definiciju osumnjičenika i radnju njegova ispitivanja. Potom su Novokmet i Vinković (2018) obradili ispitivanje osumnjičenika u Republici Hrvatskoj nakon implementacije Direktive 2013/48/EU, a Gluščić i Kondor-Langer (2018) proveli su istraživanje utjecaja izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku na otkrivanje, razjašnjava-

nje i dokazivanje kaznenih djela iz područja općeg kriminaliteta. Zatim su Klier, Kondor-Langer i Gluščić (2018) proveli istraživanje vezano za policijsku i državnoodvjetničku praksu u ispitivanju osumnjičenika, a Kondor-Langer i Gluščić (2019) bavili su se pojedinim načinima dokazivanja kaznenog djela teške krađe s posebnim naglaskom na ispitivanje osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a. Jednako tako, u kontekstu socioekonomskog statusa osumnjičenika potrebno je napomenuti kako je socioekonomski status počinitelja kaznenih djela nezaobilazni dio različitih kriminoloških istraživanja.¹⁷

Od ograničenja vezanih za istraživanje koje je obuhvaćeno ovim radom potrebno je napomenuti činjenicu da u svim analiziranim predmetima nisu pronađeni svi potrebni podaci. Iz tog je razloga formirana kategorija „nema podataka“. S obzirom na odredbe Direktive (EU) 2016/1919 za provedbu ovog istraživanja izabrane su dvije kriterijske varijable koje definiraju imovno stanje i zaposlenje osumnjičenika.

Rezultati provedenog istraživanja pokazali su da:

- od ukupnog broja osumnjičenih osoba za kazneno djelo teške krađe (N=352) relativno je najveći broj osumnjičenika čije je imovno stanje loše (75,6 %)
- spol u odnosu na imovno stanje osumnjičenika pokazao je kako je 75,8 % osumnjičenika muškog spola i 73,7 % osumnjičenica bilo lošeg imovnog stanja
- unutar gotovo svih dobnih skupina odnos relativnog udjela osumnjičenika s lošim imovnim stanjem i onih čije je imovno stanje dobro iznosi 3/4 (loše) prema 1/4 (dobro)

¹⁷ Vidi Dundović, D. (2005). Razlike u nekim socioekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja ubojstva intimnih partnera obzirom na spol počinitelja, magistrski rad, Zagreb; Kovčo, I. (1997). Ubojstva u Hrvatskoj - razlike u pasivnom socio-ekonomskom statusu počinitelja različitog spola, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 4:1, str. 225-241; Kovčo, I. (1997). Razlike u nekim socio-ekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja kaznenog djela ubojstva različitog spola, doktorska disertacija, Zagreb; Kovčo, I., Singer, M. (1999). Kriminološke osobitosti počinitelja ubojstva u Hrvatskoj (punoljetni počinitelji), Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, Zagreb; Singer, M. i sur. (2005). Kriminologija delikata nasilja, Nasilje nad djecom i ženama, maloljetničko nasilje, Nakladni zavod Globus, Zagreb; Catanesi, R., Carabelles, F., Troccoli, G., Candelli, C., Grattagliano, I., Solarino, B., Fortunato, F. (2011). Psychopathology and weapon choice: A study of 103 perpetrators of homicide or attempted homicide. *Forensic Science International*, 209, 149-153; Dobash, R. E., Dobash, R. P., Cavanaugh, K., & Lewis, R. (2004). Not an ordinary killer - Just an ordinary guy: When men murder an intimate woman partner. *Violence Against Women*, 10, 577-605; Thomas, K. A., Dichter, M. E., Matejkowski, J. (2011). Intimate Versus Nonintimate Partner Murder: A Comparison of Offender and Situational Characteristics. *Homicide Studies*, 15:3, 291-311; Diem, C., Pizarro, J. M. (2010). Social Structure and Family Homicides, *J. Fam Viol*, 25, 521-532; Kim, S-W., Pridemore, W. A. (2005). Poverty, Socioeconomic Change, Institutional Anomie, and Homicide, supplement to 86/2005, 1377-1398.

- ukoliko se pogledaju apsolutni brojevi unutar kriterijske varijable imovnog stanja koja definira „loše imovno stanje“, vidljivo je kako je od ukupnog broja osumnjičenika najveći broj osumnjičenika lošeg imovnog stanja bio u dobi od 21 do 30 godina, a potom u dobi od 30 do 40 godina
- apsolutni brojevi kod osumnjičenikova obrazovanja pokazuju kako unutar kategorije „loše imovno stanje“ najveći i jednak broj otpada na osumnjičenike koji su završili osam razreda osnovne škole i onih koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju
- u ukupnosti relativno je najveći broj osumnjičenika bio nezaposlen (78,7 %)
- i kod osumnjičenika muškog spola i kod osumnjičenica relativno najveći udio unutar pojedinog spola otpao je na one koju su bili nezaposleni (77,7 % osumnjičenika muškog spola i 86,8 % osumnjičenica)
- očekivano, svi su osumnjičenici starosne dobi do 18 godina *tempore criminis* bili nezaposleni. Međutim i kod svih ostalih dobnih kategorija osumnjičenika vidljivo je kako su osumnjičenici relativno najčešće bili nezaposleni (od 18 do 21 godine - 85,5 %; od 21 do 30 godina - 72,1 %; od 30 do 40 godina – 78,4 %; od 40 do 50 godina – 85,7 %; stariji od 50 godina – 56,2 %).
- varijabla koja definira obveznu obranu u odnosu s imovnim stanjem osumnjičenika pokazuje kako je od ukupnog broja slučajeva u kojima je obrana bila obvezna relativno najveći broj osumnjičenika (74,2 %) bio lošeg imovinskog stanja. I kod ostalih osumnjičenika u slučajevima u kojima obrana nije bila obvezna vidljivo je kako je relativno najveći broj osumnjičenika bio lošeg imovnog stanja (75,7 %).
- najveći broj osumnjičenika nakon danog upozorenja od strane policijskih službenika nije konzumirao svoje pravo na branitelja (79,3 %)
- kod osumnjičenika koji su konzumirali svoje pravo na branitelja na način da su uzeli branitelja po vlastitom izboru njih 56,2 % bilo je lošeg imovnog stanja, a 40,6 % dobrog imovnog stanja, dok je jedan osumnjičenik *tempore criminis* mjesečne prihode imao veće od 7500 kuna
- kod osumnjičenika koji su uzeli branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore vidljivo je kako je njih 77,3 % bilo lošeg imovnog stanja, a 22,7 % dobrog (u svim se slučajevima radi o osumnjičenicima mlađima od 18 godina)
- branitelj je u ukupno 14,2 % slučajeva (uključujući i obveznu obranu) bio prisutan ispitivanju osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a
- unutar kategorije kojom je definirana prisutnost branitelja ispitivanju osumnjičenika temeljem čl. 208.a ZKP-a vidljivo je kako je relativno najveći broj osumnjičenika bio lošeg imovnog stanja (62,0 %)
- postojanje obvezne obrane u odnosu na osumnjičeničko zaposlenje pokazuje da su u slučajevima u kojima je obrana obvezna (osumnjičenici

koji su *tempore criminis* bili mlađi od 18 godina života) svi osumnjičenici bili nezaposleni

- kod neobvezne obrane osumnjičenici su u 76,6 % slučajeva bili nezaposleni, potom su u 11,2 % slučajeva bili zaposleni, dok su povremeno, odnosno sezonski, bili zaposleni u 6,2 % slučajeva
- kod osumnjičenika koji su birali branitelja po svojem izboru relativno je najviše bilo onih koji su bili nezaposleni (84,4 %), potom onih koji su povremeno, odnosno sezonski bili zaposleni (9,4 %) te onih koji su bili zaposleni (6,2 %)
- svi osumnjičenici koji su birali branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore bili su nezaposleni (u svim se slučajevima radi o osumnjičenicima mlađima od 18 godina)
- unutar kategorije osumnjičenika čije je ispitivanje provedeno u prisutnosti branitelja bilo je 94,0% nezaposlenih osumnjičenika.

Svakako se može naglasiti kako je zaposlenje u uzročno-posljedičnoj vezi s imovnim stanjem. Naime to je vidljivo iz samih rezultata provedenog istraživanja s obzirom na to da je kriterijska varijabla kojom je definirano zaposlenje pokazala kako unutar kategorije nezaposlenih osumnjičenika najveći broj otpada na osumnjičenike koji su završili neku srednju školu ili gimnaziju, a zatim i na one koji su završili osam razreda osnovne škole. Vrlo slični rezultati vidljivi su i kod kriterijske varijable imovnog stanja. Jednako tako, rezultati istraživanja pokazali su da su po lošem imovnom stanju i nezaposlenosti najugroženiji osumnjičenici u dobi od 21 do 30 godina, a potom oni u dobi od 30 do 40 godina. U slučajevima osumnjičeničke konzumacije prava na branitelja, ako se od ukupnog broja slučajeva u kojem je branitelj prisustvovao osumnjičeničkovu ispitivanju izuzmu slučajevi u kojima je obrana bila obvezna jer je počinitelj bio dijete, vidljivo je kako je branitelj prisustvovao u 5,4 % slučajeva neobvezne obrane.

U ovom kontekstu potrebno je spomenuti kako se u praksi tijekom kriminalističkih istraživanja¹⁸ kaznenih djela teške krađe pojavljuju situacije u kojima se više osumnjičenika ispituje za isto kazneno djelo, što utječe na ukupne financijske učinke koji se odnose na financiranje pravne pomoći od strane države.

Dakle iz rezultata provedenog istraživanja vidljivo je da je 75,6 % osumnjičenika bilo lošeg imovnog stanja te ih je većina nezaposlena (78,7 %). Svi osumnjičenici koji su izabrali branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore bili su mlađi od 18 godina života, dok su ostali osumnjičenici, ukoliko su konzumirali svoje pravo na branitelja, birali branitelja po vlastitom izboru. Svoje pravo na branitelja 79,3 % osumnjičenika nije konzumu-

¹⁸ Čl. 2. st. 1. t. 1. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine br. 76/09, 92/14, 70/19).

miralo. Nadalje, tijekom 2018. godine¹⁹ ukupno je prijavljeno 11.615 kaznenih djela teške krađe te je u istoj godini razriješeno 2626 kaznenih djela, odnosno 22,6 %. U prva tri mjeseca 2019. godine²⁰ ukupno je prijavljeno 2970 kaznenih djela teške krađe te je njih 19,4 % razriješeno (576 kaznenih djela).

Temeljem ovih podataka postavlja se pitanje mogućnosti da se svim osumnjičenicima za kazneno djelo teške krađe koji su lošeg imovnog stanja omogućiti pravo na pravnu pomoć financiranu od strane države već prije samog ispitivanja temeljem čl. 208.a ZKP-a, što nalaže kriterij interesa pravde.

Imajući u vidu da je godišnji udio prijavljenih kaznenih djela teških krađa malo manji od 1/4 ukupno prijavljenih kaznenih djela, moramo upozoriti i na pravnu pomoć za ostale osumnjičenike kod ostalih kaznenih djela koja se progone po službenoj dužnosti. Za potpunu realizaciju toga prava država mora propisati jasne kriterije koji udovoljavaju traženim standardima.

LITERATURA

1. Brown, M. T., Fukunaga, C., Umemoto, D. & Wicker, L. (1996). Annual Review, 1990-1996: Social class, work, and retirement behavior. *Journal of Vocational Behavior*, 49, 159-189.
2. Burić, Z., Karas, Ž. (2017). Prilog raspravi o dvojabama vezanima uz novu definiciju osumnjičenika i radnju njegova ispitivanja, *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, Zagreb, 24:2, str. 443-482.
3. Catanesi, R., Carabelles, F., Troccoli, G., Candelli, C., Grattagliano, I., Solarino, B., Fortunato, F. (2011). Psychopathology and weapon choice: A study of 103 perpetrators of homicide or attempted homicide. *Forensic Science International*, 209, 149-153.
4. Diem, C., Pizarro, J. M. (2010). Social Structure and Family Homicides, *J. Fam Viol*, 25, 521-532.
5. Dobash, R. E., Dobash, R. P., Cavanaugh, K. & Lewis, R. (2004). Not an ordinary killer-Just an ordinary guy: When men murder an intimate woman partner. *Violence Against Women*, 10, 577-605.
6. Dundović, D. (2005). Razlike u nekim socioekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja ubojstava intimnih partnera obzirom na spol počinitelja, magistarski rad, Zagreb.
7. Đurđević, Z. (2013). Rekonstrukcija, judicijalizacija, konstitucionalizacija, europeizacija hrvatskog kaznenog postupka V. novelom ZKP/01: prvi dio?, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, Zagreb, 20:2, str. 315-362.

¹⁹ Ministarstvo unutarnjih poslova, Glavno tajništvo, Služba za strateško planiranje, statistiku i unaprjeđenje rada, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2018. godini, 2019, dostupno na: https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%20u%202018%20godini/Statisticki%20pregled%202018_web.pdf, str. V, pristupljeno 28. 7. 2019.

²⁰ Ministarstvo unutarnjih poslova, Pregled osnovnih sigurnosnih pokazatelja u prva tri mjeseca 2019. godine, dostupno na: [https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%202019/Web_HRV_I_III_2019%20\(1\).pdf](https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2019/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%202019/Web_HRV_I_III_2019%20(1).pdf), str. 1, pristupljeno 28. 7. 2019.

8. Đurđević, Z. (2011). Suvremeni razvoj hrvatskog kaznenog procesnog prava s posebnim osvrtom na novelu ZKP iz 2011., Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 18:2, str. 311–357.
9. Gluščić, S., Kondor-Langer, M. (2018). The impact of Amendments and Supplements to the Criminal Procedure Law in determining, discussing, and proving the General criminality offenses, u: EU and Comparative Law Issues and Challenges series, str. 449-467.
10. Ivičević Karas, E., Burić, Z., Bonačić, M. (2016). Unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku: pogled kroz prizmu europskih pravnih standarda, u: Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 23:1, str. 11–58.
11. Ivičević Karas, E., Burić, Z., Bonačić, M. (2016a). Prava obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka: rezultati istraživanja prakse, u: Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 23:2, str. 509–545.
12. Klier, D., Kondor-Langer, M., Gluščić, S. (2018). Policijska i državnoodvjetnička praksa u ispitivanju osumnjičenika, u: Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 25:2, str. 447–475.
13. Kondor-Langer, M., Gluščić, S. (2019). Certain ways of proving the criminal offence of aggravated larceny, with special reference to the suspect's interrogation pursuant to article 208a of the Code of criminal procedure, u: EU and Comparative Law Issues and Challenges series (ECLIC 3), str. 600-622.
14. Krapac, D., Đurđević, Z., Ivičević Karas, E., Bonačić, M., Burić, Z. (2013). Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
15. Kovčo, I. (1997). Ubojstva u Hrvatskoj - razlike u pasivnom socio-ekonomskom statusu počinitelja različitog spola, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, 4:1, str. 225-241.
16. Kovčo, I. (1997). Razlike u nekim socio-ekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja kaznenog djela ubojstva različitog spola, doktorska disertacija, Zagreb.
17. Kovčo, I., Singer, M. (1999). Kriminološke osobitosti počinitelja ubojstava u Hrvatskoj (punoljetni počinitelji), Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, Zagreb.

Summary

RESEARCH OF THE SOCIOECONOMIC STATUS OF THE SUSPECT AND HIS OR HER RIGHT TO A DEFENCE ATTORNEY IN THE CASE OF AGGRAVATED LARCENY

Since Croatia became an EU Member State, its legislation has needed to be fully harmonised with the EU *acquis*. In this respect, Croatia is continuously adopting and amending its legislation in order to achieve full compliance. By means of the last Amendments to the Criminal Procedure Act (Official Gazette of the Republic of Croatia, No. 70/17), Directive 2013/48/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings, and on the right to have a third party informed upon deprivation of liberty and to communicate with third persons and with consular authorities while deprived of liberty (OJ L 294/1, 6 November 2013) was transposed into Croatian procedural law. Directive EU 2016/1919 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016 on legal aid for suspects and accused persons in criminal proceedings and for requested persons in European arrest warrant proceedings (OJ L 297/1, 4 November 2016) directly leans on the provisions of Directive 2013/48/EU. The provisions of Directive EU 2016/1919 are in the process of being transposed in Croatian procedural law. In order to consider the application in practice of the provision of Directive EU 2016/1919 on legal aid for suspects in criminal proceedings in cases of the criminal offence of aggravated larceny, this article describes some of the features (e.g. gender, age, education) of the person suspected of the criminal offence of aggravated larceny. An examination is also made of the suspected person's exercise of the right to a defence attorney (obligatory defence, exercise of the right to a defence attorney and the presence of a defence attorney during interrogation under Article 208a CPC). The specific objective of the study is to establish the existence of differences in the characteristics mentioned above with regard to socioeconomic status (property and employment status). For this purpose, secondary sources of data were used, such as a survey sample, as well as police records of the criminal acts of aggravated larceny committed on the territory of the Republic of Croatia during 2017, 2018 and 2019 in which the suspects were treated on the basis of the CPC *de lege lata*. A total of 300 criminal offences of aggravated larceny were analysed for this research.

Keywords: Directive EU 2016/1919, aggravated larceny, socioeconomic status, the right to a defence attorney, suspects.